

Rennslismælingar í vestari kvísl Skaftár við
vhm 470 og samanburður við rennsli Skaftár
hjá Sveinstindi, vhm 166, árin 1997- 2003

Bjarni Kristinsson

Greinargerð BK-2004-01

05.04.2004

Rennslismælingar í vestari kvísl Skaftár við vhm 470 og samanburður við rennsli Skaftár hjá Sveinstindi, vhm 166, árin 1997- 2003

Vestari kvísl Skaftár var fyrst mæld ofan Útfalls í apríl 1997. Þann 16. ágúst 2001 var komið þar fyrir kláfi svo mæla mætti sumrvatn og í hlaupum og þann 29. júní 2002 var settur upp síriti með söfnunartæki af gerðinni Campbell og þrýstiskynjara til að fylgjast með vatnsborðsbreytingum á meðan á rennslismælingum stendur. Rennsli Útfallsins er oftast mælt samfara ferðum í vestari kvíslina. Kláfurinn brotnaði um veturinn 2003/4, en var lagaður um vorið.

Vesturkvísl Skaftár, vhm 470

Við vestari kvíslina var rennslismælt í 12 skipti árið 2003, þar af þrisvar í hlaupvatni. Í töflu 1 er að finna þær 39 rennslismælingar, sem gerðar hafa verið í vestari kvísl Skaftár. Af þeim eru 37, sem hafa þekktu samsvörun við rennsli hjá síritanum við Sveinstind, vhm 166, fengið með því að leiðrétta fyrir þeim 7 klukkustundum, sem vatn er að renna á milli þessara mæla og lesa rennsli þar af lykli. Þessi tími kann að vera styttri í hlaupum. Rennslileið árinna á milli mælanna er 21,5 km, sem gerir meðalhraðann 0,85 m/s. Rennslileið Skaftár frá jökuljaðri til vhm 470 er 3,5 km. Tafla 1 sýnir rennslispörin við síritanna tvo ásamt mismun og hlutfalli. Mestur hefur munurinn sést 278,6 m³/s og minnstur 7,1 m³/s. Hlutfall rennslis við vhm 470 af rennsli við vhm 166 er mjög breytilegt. Það hefur mest mælst í hlaupi, allt að 95% og minnst 13% að vetrarlagi. Við endurskoðun vatnsborðsgagna við vhm 166, frá 1. september 2002 til dags dato, minnkaði rennsli þar eilítið og hækkaði því hlutfall vestari kvíslarinnar um eitt prósentustig í töflu 1.

Töflur 2 og 3 draga fram rennslismælingar, sem gerðar hafa verið í hlaupum árinna 2002 og 2003.

Í töflu 4 eru sýndar þær þrjár síðvetrarmælingar, sem eru til við vhm 470. Þær voru allar gerðar í aprílmánuði, en sitt hvort árið. Samtímarennsli við vhm 166 er þekkt við tvær þeirra. Samband vatnshæðar og rennslis við vhm470 er svo bágborið að ekki verður gerður rennslislykill. Það kemur alls ekki á óvart eftir að hafa séð hvernig árbotninn breytist á meðan á hlaupi stendur. Frá því að síritinn, vhm470, var settur upp við vestari kvíslina, hafa komið fjögur hlaup úr Skaftárkötlum: í júlí 2002 úr þeim vestari, 161 Gl og í september 2002 úr þeim eystri, 160 Gl. Í september 2003 hljóp úr þeim vestari, 100 Gl og svo síðast í október úr þeim eystri, 80 Gl. Þessi hlaup voru öll í minni kantinum.

Mynd tvö sýnir hlutfall vhm 470 af rennsli við vhm 166 á móti tíma innan árs. Myndin sýnir skýra tilhneigingu til lægra hlutfalls Vesturkvíslar um vetrarmánuðina.

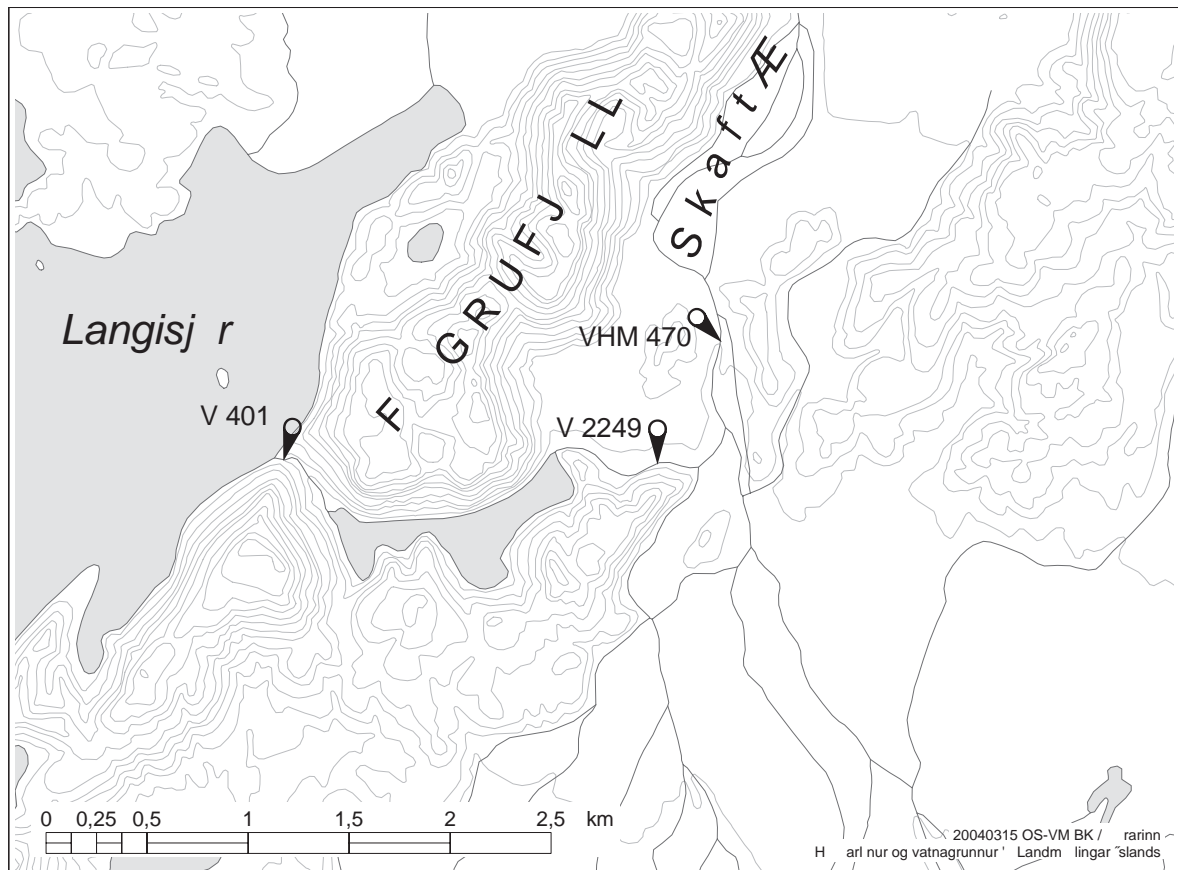
Skaftá við Sveinstind, vhm 166

Skaftá var rennslismæld 5 sinnum við Sveinstind árið 2003, þar af tvisvar í hlaupum.

Útfall, vhm 401

Rennslismælt var 7 sinnum á árinu 2003. Aðllega hefur verið rennslismælt á tveimur stöðum, sjá mynd 1. Á stað V401 hefur verið rennslismælt 8 sinnum en á stað V2249 í ein 18 skipti. Tvisvar hefur svo verið mælt á stöðum þar á milli. Í töflu 5 eru sýndar allar rennslismælingar sem gerðar hafa verið í Útfallinu. Meðalrennsli allra 8 mælinga við stað V401 er $4,08 \text{ m}^3/\text{s}$, en meðalrennsli 10 mælinga sömu mánaða frá stað V2249 er $3,83 \text{ m}^3/\text{s}$. Einu sinni hefur verið mælt samdægurs á báðum stöðum, það var 7. júlí 2003 og munaði þá 10 lítrum. Það er æskilegt að ná fleiri þörum samdægurs á báðum mælistöðum.

Mynd 1

Skaftá í Skaftárdal, vhm 70

Hér var mælt einu sinni á árinu, þann 27. maí 2003. Mælt var með straumsgá og reyndist rennslið vera $92 \text{ m}^3/\text{s}$. Reynt hefur verið að mæla við ca. $200 \text{ m}^3/\text{s}$, en aðstæður reyndust of erfiðar. Skaftá er í tveimur álum á þessum slóðum og mjög tormæld með öðrum aðferðum, einkum er eystri kvíslin erfið.

Skaftá í byggð; Ása-Eldvatn, vhm 328 og Skaftá við Klaustur, vhm 183

Rennslismælt var 5 sinnum við Ása-Eldvatn árið 2003, þar af einu sinni í hlaupi. Skaftá við Klaustur var mæld í 5 skipti á sama tíma þar af einu sinni í sitt hvoru hlaupinu.

Skaftárálar

Um mánaðarmótin maí/júní 2003 hófu skráningu síritar við Brest, Stapaál og í Skálarál. Við Brest eru tveir mælar, annar er Skaftármegin við stíflugarð og ræsi, vhm 483, en hinn er neðan ræsanna, vhm 482. Einnig hefur Brestur verið mældur þar sem hann rennur undir brú á Þjóðvegi og þar sem lítil kvísl úr honum fer um ræsi á Þjóðveginum, 1 km austar. Rennslismælt hefur verið við sírita í Skálarál, vhm 479 og í Stapaál, vhm 481. Vatnshæð við þessa mæla er unnin í metrum yfir sjó og rennsli er unnið samkvæmt bráðabirgðalykli.

Bjarni Kristinsson
Svæðisstjóri á suðurlandi

Tafla 1

**SAMANBURÐUR RENNSLIS VIÐVHM 166 OG VHM 470
ALLAR MÆLINGAR**

Dags	Rennsli skv. Lykli vhm 166 m ³ /s	Vhm470 m ³ /s	Mismunur Q166 -470 m ³ /s	%	Tími Rm við vhm 470
13.4.1997	9,48	1,79	7,7	19	16:50 - 17:24
14.4.1999	9,15	2,06	7,1	23	20:32 - 21:45
27.6.1999	37,5	11,4	26,1	30	19:40 - 20:50
28.6.1999	38,1	11,6	26,5	30	10:25 - 11:30
10.10.1999	35,6	16,2	19,4	46	15:59 - 16:50
15.6.2000	32,5	8,8	23,7	27	19:54 - 20:42
3) 1.11.2000	17,2	2,3	14,9	13	14:22 - 15:09
31.5.2001	25,2	5,05	20,2	20	13:25 - 14:12
16.8.2001	131	74	57	56	19:18 - 20:14
27.9.2001	94	67	27	71	13:20 - 14:40
4) 11.4.2002		3,33			16:50 - 17:45
17.5.2002	17,2	4,54	12,7	26	13:30 - 14:30
12.6.2002	150	71,8	78,2	48	15:10 - 17:30
28.6.2002	119	69,4	49,6	58	11:12 - 12:53
28.6.2002	120	75,1	44,9	63	18:55 - 20:45
1) 9.7.2002	666	620	46	93	18:56 - 21:26
1) 15.7.2002	161	79,1	81,9	49	17:55 - 19:55
1) 16.7.2002	147	73,1	73,9	50	08:15 - 08:25
28.7.2002	99,2	85,2	14	86	08:34 - 09:05
28.7.2002	127	81,8	45,6	64	18:23 - 19:45
8.8.2002	170	101	69	59	17:07 - 18:40
9.8.2002	144,5	97,7	46,8	68	09:37 - 11:35
22.8.2002	165	80,8	84,2	49	09:54 - 11:26
22.8.2002	147	85,8	61,2	58	14:08 - 15:40
3.9.2002	143	77,3	65,7	54	18:52 - 19:35
4.9.2002	148	64,9	83,1	44	09:50 - 11:00
2) 10.10.2002	361	82,4	278,6	23	16:30 - 17:55
5) 4.5.2003		4,4			19:29 - 20:29
31.5.2003	46,3	8,9	37,4	19	13:38 - 15:10
20.6.2003	114	64,9	49,1	57	16:52 - 18:24
21.6.2003	94,2	48,1	46,1	51	08:42 - 09:55
7.7.2003	147	79,1	67,9	54	20:20 - 21:32
8.7.2003	140	80,2	59,8	57	09:14 - 10:30
27.7.2003	208	139	69	67	15:25 - 16:55
20.8.2003	225	158,6	66,4	70	19:30 - 20:40
21.8.2003	252	179,3	72,7	71	13:34 - 15:40
1) 10.9.2003	301	285,4	15,6	95	14:54 - 16:41
1) 18.9.2003	94	43,5	50,5	46	17:52 - 19:10
1) 19.9.2003	88,5	37	51,5	42	10:36 - 11:22

1) Skaftárhlaup.

2) Mikil úrkoma.

3) Mælt við norðurenda Fögrufjalla, óvíst hve þetta rennsli passar við rennsli hjá vhm470.

4) Ístruflað við Sveinstind.

5) Sandtruflað við Sveinstind.

Tafla 2

Rennslismælingar í hlaupum árið 2002
Dagana 7-15/7 og 18/9-2/10

	Vhm166	Vhm 470
9.7.2002	650	620
11.7.2002	351	
14.7.2002	208	
15.7.2002		79
16.7.2002		73
19.9.2002	673	
20.9.2002	529	
21.9.2002	345	
22.9.2002	236	
23.9.2002	164	
24.9.2002	140	
25.9.2002	119	

Tafla 3

Rennslismælingar í hlaupum árið 2003
Dagana 6 -19/9 og 5-15/10

	Vhm166	Vhm 470
10.9.2003		285
11.9.2003	317	
18.9.2003		43,5
19.9.2003		37
9.10.2003	185	

Tafla 4

Vetrarmælingar (des-apríl):

	Vhm166	Vhm 470
13.4.1997	9,48	1,8
14.4.1999	9,15	2,06
11.4.2002		3,33

Tafla 5

Allar rennslismælingar, sem gerðar hafa verið við útfallið.

Staður	Vatnsfall	Lýsing	Dags	Q
401	Útfall	Við ós Langasjávar	96-08-22	2,92
401	Útfall	Við ós Langasjávar	98-05-25	5,32
401	Útfall	Við ós Langasjávar	00-06-15	3,29
401	Útfall	Við ós Langasjávar	00-08-31	3,43
401	Útfall	Við ós Langasjávar	01-07-19	2,79
401	Útfall	Við ós Langasjávar	03-07-07	5,23
401	Útfall	Við ós Langasjávar	03-08-21	4,83
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	72-09-09	5,85
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	95-04-22	1,70
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	97-04-13	2,80
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	99-04-14	1,67
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	99-06-27	5,26
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	99-08-18	3,00
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	99-10-10	3,18
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	01-05-31	3,85
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	01-08-16	2,41
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	02-07-16	2,85
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	02-08-21	2,76
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	02-09-03 *	3,92
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	02-09-03 *	3,94
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	03-05-30	3,99
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	03-06-20	4,51
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	03-07-07	5,24
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	03-07-27	4,43
2249	Útfall	Ofan ósa Skaftár	03-09-19	4,99
	Útfall	Á milli 401 og 2249	95-04-22	1,7
	Útfall	Á milli 401 og 2249	96-08-22	2,93

* Mælt tvisvar þennan dag

Mynd 2

